

ПРИЧИНИ І ПОЧАТОК ДРУГОЇ
СВІТОВОЇ ВІЙНИ. ПОДІЇ
1939 – 1942РР

Завдання уроку

- ▣ Визначити причини, характер, періодизацію Другої світової війни;
- ▣ Познайомитися з основними театрами воєнних дій та подіями 1939 – 1942 років;
- ▣ Вчитися працювати з картами, історичними джерелами, встановлювати причинно – наслідкові зв'язки, робити висновки та узагальнення

План

1. Причини, характер, періодизація Другої світової війни.
2. Військові дії 1939 – червень 1941рр.
3. План «Барбаросса» Напад Німеччини на СРСР.
4. Події 1941 – 1942 років:
  - формування антигітлеровської коаліції;
  - воєнні дії на фронтах війни

Опорні поняття і дати

- ▣ Опорні поняття:
- ▣ Світова війна;
- ▣ Антигітлерівська коаліція;
- ▣ Опорні дати:
- ▣ 01.09.1939р. – початок Другої світової війни;
- ▣ 22.06.1941р. – напад фашистської Німеччини на СРСР

Актуалізація опорних знань

- ▣ В чому проявилось ускладнення міжнародних відносин у Європі в II половині 30-х років ХХ століття?
- ▣ Які країни стали на шлях розв'язання проблем воєнним шляхом?
- ▣ Де виникли осередки війни?
- ▣ Яку роль відіграв радянсько – німецький пакт для початку Другої світової війни?
- ▣ Чому розпочалася Друга світова війна?

Причини Другої світової війни

```
graph TD; A[Причини Другої світової війни] --> B[Версальсько – Вашингтонська система загострила міжнародні відносини]; A --> C[Світова економічна криза 1929 – 1932рр.]; A --> D[Боротьба за новий переділ світу]; A --> E[Нерівномірність економічного і політичного розвитку провідних країн світу];
```

Версальсько –
Вашингтонська система
загострила міжнародні
відносини

Світова економічна криза
1929 – 1932рр.

Боротьба за новий переділ
світу

Нерівномірність
економічного і
політичного розвитку
провідних країн світу

УЧАСНИКИ ІІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

▣ Держави
агресивного блоку

▣ НІМЕЧЧИНА

▣ ІТАЛІЯ

▣ ЯПОНІЯ

▣ Держави
антигітлерівської
коаліції

▣ СРСР

▣ АНГЛІЯ

▣ ФРАНЦІЯ

▣ США

ХАРАКТЕР ВІЙНИ

- Держави агресивного блоку прагнули розширення власних територій, завоювання ринків збуту та джерел сировини. А головною метою було завоювання світового панування. З їхнього боку війна була **загарбницькою**.
- Для країн, які зазнали агресії й були окуповані, ця війна була **справедливою**.
- Найскладніше визначити характер війни стосовно СРСР:
  - У період з 17 вересня 1939 р. по 22 червня 1941 р. він сам виступав у ролі агресора, приєднавши до себе значні території, які належали на той час Польщі, Румунії, Фінляндії, а також Прибалтику.
  - Але після нападу Німеччини на СРСР ця війна для неї носила **справедливий характер**

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

ФАКТОРИ, ЯКІ
ВИЗНАЧАЮТЬ
ВИД ПЕРІОДИЗАЦІЇ

ЗА СТРАТЕГІЧНОЮ
ІНІЦІАТИВОЮ
КРАЇН, УЧАСНИЦЬ ВІЙНИ

ЗА ОСНОВНИМИ ПОДІЯМИ
У ХОДІ ВІЙНИ

ЗА ОХОПЛЕННЯМ ВІЙНОЮ
ТЕРИТОРІЙ СВІТУ

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

- ▣ **ЗА СТРАТЕГІЧНОЮ ІНІЦІАТИВОЮ КРАЇН, УЧАСНИЦЬ ВІЙНИ:**
  - 1 ВЕРЕСНЯ 1939 – 19 ЛИСТОПАДА 1942 р. – стратегічна ініціатива належить агресивним державам. Німеччина, Італія, Японія та їхні союзники зуміли оволодіти значними територіями в Європі, Африці, Азії, Океанії
  - 19 ЛИСТОПАДА 1942 – 9 ТРАВНЯ 1945 р. – стратегічна ініціатива повністю переходить до країн антигітлерівської коаліції, війська яких розгромили армії Німеччини та її союзників у Європі і змусили їх капітулювати
  - 9 ТРАВНЯ 1945 – 2 ВЕРЕСНЯ 1945 – завершення війни на Тихому океані й розгром милітаристської Японії. Кінець ІІ світової війни

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

▣ ЗА ОСНОВНИМИ ПОДІЯМИ У ХОДІ ВІЙНИ

- 1 вересня 1939 – 22 червня 1941р. – напад Німеччини, а згодом й СРСР на Польщу. Вступ у війну Англії та Франції. Загарбання Німеччиною континентальної Європи. Приєднання до СРСР нових територій.
- 22 червня 1941 – 19 листопада 1942р. – напад Німеччини та її союзників на СРСР. Зрив планів блискавичної війни. Формування антигітлерівської коаліції.
- 19 листопада 1942 – 1943р. – Корінний перелом в ході війни. Перехід стратегічної ініціативи до країн антигітлерівської коаліції.
- Кінець 1943 – 9 травня 1945 р. – наступ країн антигітлерівської коаліції на всіх фронтах. Розвал блоку фашистських держав. Звільнення Європи. Розгром і капітуляція Німеччини.
- 9 травня – 2 вересня 1945р. – завершення бойових дій в азіатсько – тихоокеанському регіоні. Розгром і капітуляція Японії

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

▣ ЗА ОХОПЛЕННЯМ ВІЙНОЮ ТЕРИТОРІЙ СВІТУ

- 1 вересня 1939 – весна 1941 р. – німецька агресія в Європі. Встановлення німецького контролю над континентальною Європою, крім СРСР
- Літо 1941 – осінь 1942 р. – набуття війною світового характеру. Розгортання бойових дій у Європі, Азії, Африці, на просторах Світового океану. Створення антигітлерівської коаліції.
- Кінець 1942 – 1943 р. – корінний перелом в ході війни. Перехід стратегічної ініціативи до країн антигітлерівської коаліції
- 1944 – 1945 рр. – розгром країн фашистського блоку.

Військові дії

Німеччини в 1939 – червні 1941рр.

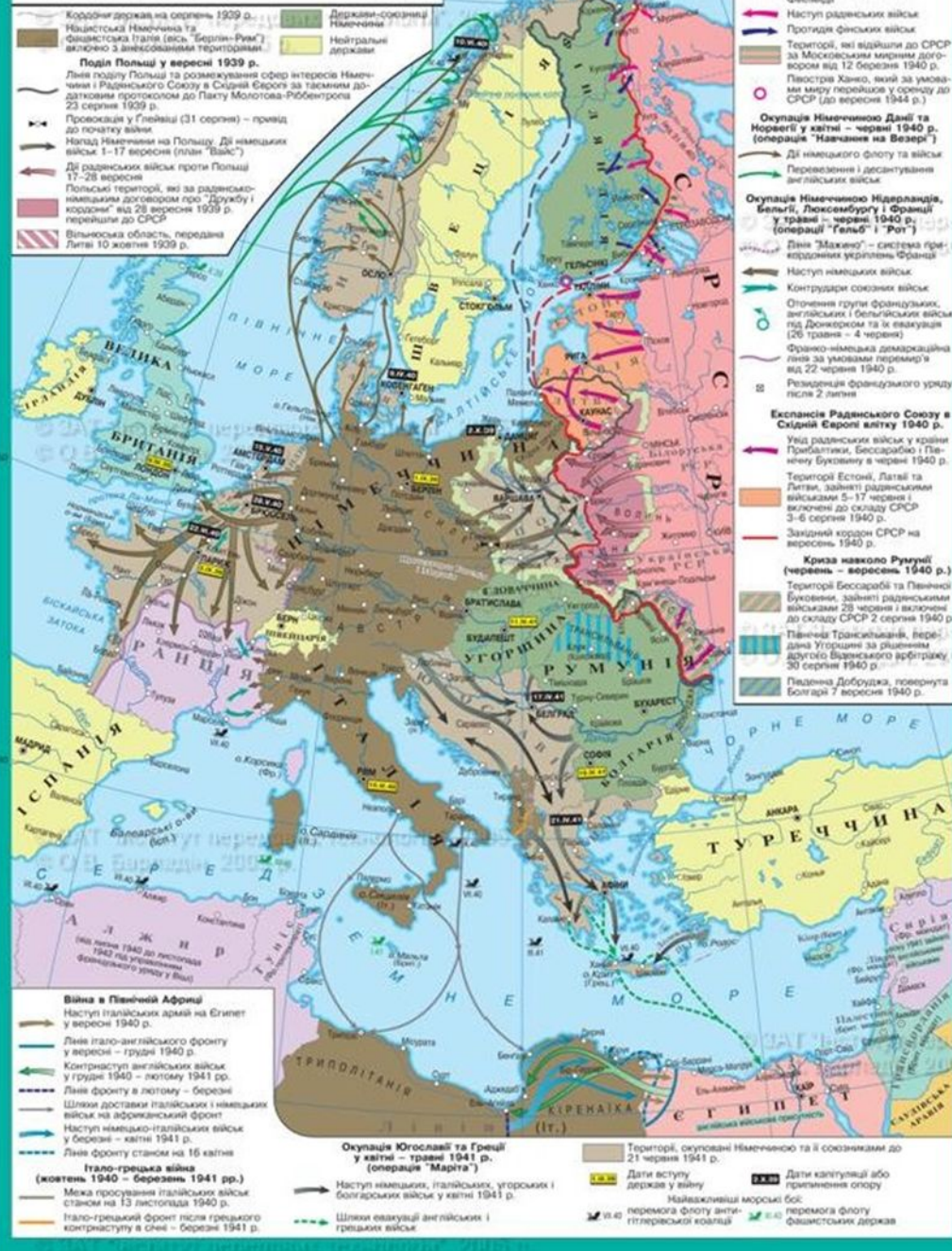
Вересень – жовтень 1939р – спільний похід німецьких та радянських військ проти Польщі. Ліквідація Польської держави.

Окупація Німеччиною:

- 09.04.1940** – Данії;
- 03.04 – 10.07.1940** – Норвегії
- 10.05.1940** – Люксембургу;
- 10 – 14.05.1940** – Нідерландів;
- 10 – 28.05.1940** – Бельгії;
- 10.05 – 22.06.1940** – Франції;
- 06 – 18.04.1941** – Югославії;
- 06.04 – 01.06.1941** – Греції

ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА (події 1 вересня 1939 – 21 червня 1941 рр.)

Військові дії СРСР в 1939–червні 1941рр.

Вересень – жовтень 1939р – спільний похід німецьких та радянських військ проти Польщі. Приєднання Західної Білорусії, Західної України.

30.11.1939 – 12.03.1940 – радянсько – фінська війна.

28.06.1940 – ультиматум Румунії і приєднання до СРСР Бессарабії та Північної Буковини.

План «Барбаросса» Напад Німеччини на СРСР.

- ▣ На основі відеофрагмента визначить:
  1. Як називався план нападу Німеччини на СРСР?
  2. В чому суть цього плану?
  3. Що означає термін «бліцкриг»?
  4. Коли Німеччина напала на СРСР?
- ▣ **22.06.1941р.** – напад фашистської Німеччини на СРСР.
- ▣ **10.07 – 10.09.1941** – Смоленська битва;
- ▣ **07.07 – 19.09.1941** – оборона Києва;
- ▣ **05.08 – 16.10.1941** – оборона Одеси;
- ▣ **08.09.1941** – початок блокади Ленінграда;
- ▣ **5.12.1941** – контрнаступ радянських військ під Москвою;
- ▣ **Травень 1942** – поразки Червоної Армії під Харковом та в Криму;

Поразки Червоної Армії влітку 1941р:

- Політичні і стратегічні прорахунки радянського керівництва;
- Репресії 1937 – 1938 років командного складу Червоної Армії;
- Адміністративно – командна система влади з її жорсткою централізацією;

Напад Німеччини на СРСР

Територія нацистської Німеччини, її союзників та окупованих територій на червень 1941 р.

Дії військ Німеччини та її союзників у червні-вересні 1941 р.

Радянсько-німецький фронт:

на 10 липня   на 10 вересня   на 30 вересня

Райони оточень радянських військ.

Контрудари радянських військ

Втрати СРСР і Німеччини на 10 липня 1941 р.

	Особовий склад	Танки	Гармати	Літаки
Радянські війська	815700 чол.	11783	21500	4013
Німецькі війська	79058 чол.	350	1061	826

Атлантична хартія

(Прийнята главами США і Великобританії 14 серпня 1941 р.)

Президент США Рузвельт і прем'єр-міністр Черчілль, що представляє уряд Її Величності в Об'єднаному королівстві, після спільного обговорення вважають необхідним оприлюднити деякі загальні принципи національної політики їх країн – принципи, на які вони покладають свої сподівання на краще майбутнє для світу.

- 1) США і Великобританія не прагнуть до територіальних чи інших придбань.
- 2) Вони не погодяться ні на які територіальні зміни, що не знаходяться у згоді з вільним виявом бажання зацікавлених народів.
- 3) Вони поважають право всіх народів обирати собі форму правління, за якою вони хочуть жити; вони прагнуть до відновлення суверенних прав і самоуправління тих народів, які були позбавлені цього насильницьким шляхом.
- 4) Дотримуючись належним чином своїх існуючих зобов'язань, вони будуть прагнути забезпечити таке положення, за якого всі країни – великі і малі, переможці і переможені – мали б доступ на рівних засадах до торгівлі і до світових сировинних джерел, необхідних для економічного процвітання цих країн.
- 5) Вони прагнуть домогтися повного співробітництва між всіма країнами в економічній області з метою забезпечити для всіх більш високий рівень життя, економічний розвиток і соціальне забезпечення.
- 6) Після остаточного знищення нацистської тиранії вони сподіваються на встановлення миру, який дасть можливість всім країнам жити у безпеці на своїй території, а також забезпечити таке положення. За якого всі люди у всіх країнах могли би жити все своє життя, не знаючи ні страху, ні нужденності.
- 7) Такий мир повинен надати всім можливість вільно без всяких перепон плавати морями і океанами.
- 8) Вони вважають, що всі держави світу повинні з мотивації реалістичного і духовного порядку відмовитися від застосування сили, бо ніякий майбутній мир не може бути збережений, якщо держави, які загрожують або можуть загрозувати агресією за межами своїх кордонів, будуть продовжувати користуватися наземними, морськими і повітряними озброєннями. Черчілль і Рузвельт вважають, що до встановлення більш широкої і надійної системи загальної безпеки такі країни повинні бути розброєні. Англія і США будуть також допомагати і заохочувати всі інші заходи, що здійснюються. Які полегшать миролюбивим народам позбавитися від тягаря озброєння.

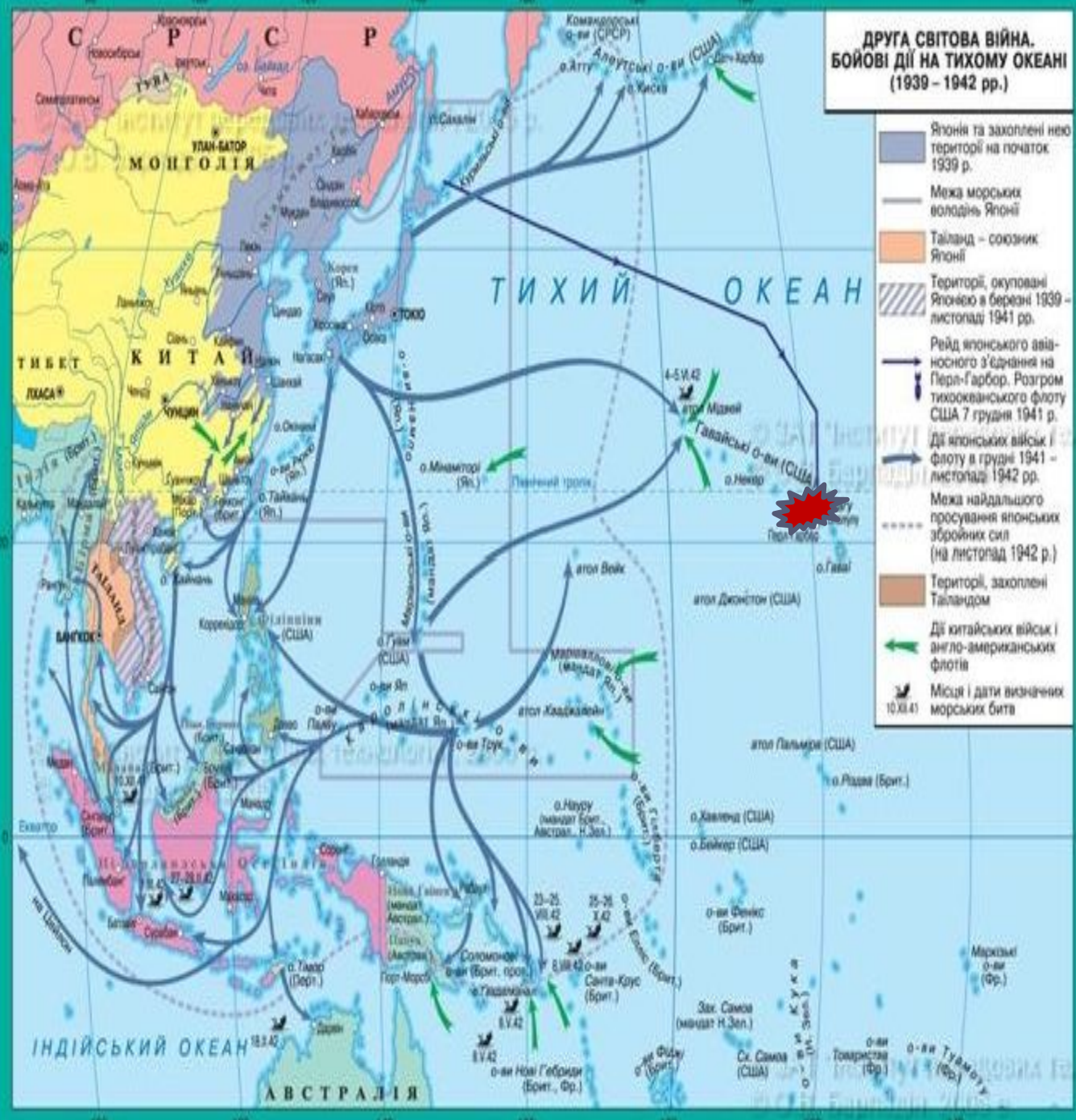
Формування антигітлерівської коаліції

Віхи формування Антигітлерівської коаліції

Дата	Основні події
Березень 1941 р. 22 червня 1941 р.	Сенат США приймає закон про ленд-ліз Напад Німеччини на СРСР. Заява прем'єр-міністра У.Черчілля, що Великобританія надасть "Росії і російському народу всю допомогу, яку тільки зможе".
12 липня 1941 р.	Англо-радянська декларація про взаємодопомогу у боротьбі з нацистською Німеччиною та її союзниками.
Серпень 1941 р.	Спільна операція СРСР і Великобританії по введенню військ до Ірану, щоб уніможливити його вступ у війну на боці Німеччини і припинити діяльність німецької агентури.
14 серпня 1941 р.	Підписання США і Великобританією Атлантичної хартії, в якій були викладені основні цілі участі двох країн у війні та принципи повоєнного устрою світу.
1 жовтня 1941 р.	Угода між СРСР, США та Великобританією про допомогу Радянському Союзу зброєю і продовольством.
Грудень 1941 р.	Вступ США у війну після нападу Японії на воєно-морську базу США Перл-Харбор. Приєднання СРСР до Атлантичної хартії. Поширення на СРСР закону про ленд-ліз.
1 січня 1942 р.	26 держав підписали Декларацію Об'єднаних Націй, яка базувалась на принципах Атлантичної хартії. Країни, що підписали Декларацію зобов'язалися використовувати свої ресурси для боротьби проти агресорів, співробітничати у війні і не укладати сепаратного миру.
26 травні 1942 р.	Договір між СРСР і Великобританією про союз у війні проти гітлерівської Німеччини та її сателітів у Європі. Договір передбачав співробітництво і надання взаємної допомоги і після війни.
11 червня 1942 р.	Договір між США і СРСР про взаємодопомогу у веденні війни проти агресорів. Обидві сторони зобов'язалися постачати одна одній оборонні матеріали, інформацію, розвивати торгівлю та здійснювати економічне співробітництво.
27 вересня 1942 р.	СРСР визнав лідера руху «Вільна Франція» генерала Ш.Де Голля у якості керівника всіх вільних французів.

Воєнні дії на фронті Тихого океану

**ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА.
БОЙОВІ ДІЇ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ
(1939 – 1942 рр.)**

- Японія та захоплені нею території на початок 1939 р.
- Межа морських володінь Японії
- Таїланд – союзник Японії
- Території, окуповані Японією в березні 1939 – листопаді 1941 рр.
- Рейд японського авіаносного з'єднання на Перл-Гарбор. Розгром тихоокеанського флоту США 7 грудня 1941 р.
- Дії японських військ і флоту в грудні 1941 – листопаді 1942 рр.
- Межа найдальшого просування японських збройних сил (на листопад 1942 р.)
- Території, захоплені Таїландом
- Дії китайських військ і англо-американських флотів
- Місяць і дати визначених морських битв

07.12.1941 – напад Японії на Перл – Харбор. Вступ у війну США.

Закріплення

- ▣ Які країни вели боротьбу проти Німеччини та її союзників у Другій світовій війні?
- ▣ Яким був характер Другої світової війни?
- ▣ З якими етапами Другої світової війни ми познайомилися на уроці? Які події для цього періоду характерні?
- ▣ Які причини поразок Червоної Армії в 1941 – 1942рр?